

BANKA FİNANSAL TABLOLARININ UMS 1 FİNANSAL TABLOLARIN SUNULUŞU STANDARDI KAPSAMINDA İNCELENMESİ*

Öğr. Gör. Dr. Burcu GÜROL **
Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN ***

Muhasebe Bilim
Dünyası Dergisi
Haziran 2016; 18 (2); 337-368

337

ÖZ

Bankaların sundukları finansal tablolar birçok kullanıcı tarafından takip edilmektedir. Kullanıcıların bankalardan beklentileri, şeffaf, gerçeğe ve karşılaştırmaya uygun finansal tabloların kullanımlarına sunulmasıdır. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları özünde tüm bu beklentilerin karşılanmasını amaçlamaktadır. Bu çalışmada Avrupa Birliği (AB) üyesi ve birlik ülkeleri arasında en büyük bankacılık aktif büyüklüğüne sahip 4 ülke olan İngiltere, Almanya, Fransa ve İtalya ile ülkemiz Türkiye’den seçilen bankaların finansal tablo setleri incelenerek UMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu standardına ne düzeyde uyum sağladıkları sonucuna ulaşılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Banka Finansal Tabloları, Harmonizasyon, UFRS, UMS 1

JEL Sınıflandırması: M41

REVIEW OF FINANCIAL STATEMENTS OF BANKS IN TERMS OF IAS 1 – PRESENTATION OF FINANCIAL STATEMENTS STANDARD

ABSTRACT

Financial statements presented by the banks are followed by so many users and beneficiaries. The beneficiaries expect from the banks that financial statements are transparent, fairly valued and comparable for their use. In fact,

---

* Bu çalışma Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN’ın danışmanlığında Burcu GÜROL tarafından hazırlanan “Bankaların Finansal Tablo Dipnotlarında Sunulan Muhasebe Politikalarının Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Açısından İncelenmesi” adlı doktora tezinden üretilmiştir.

** Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, bgurol@baskent.edu.tr

*** Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, nakdogan@baskent.edu.tr

International Financial Reporting Standards aims to meet these expectations. In this study, by examining the financial statements of four member countries of European Union, namely United Kingdom, Germany, France and Italy, which have the largest size in terms of total assets of the banks, and financial statements of some selected banks in Turkey, it is aimed to have a conclusion on whether they are in compliance with IAS 1 Presentation of Financial Statements Standard.

Keywords: Bank Financial Statement, Harmonisation, IFRS, IAS 1

JEL Classification: M41

1. GİRİŞ

Dünyanın ekonomik geçmişine bakıldığında, bankacılık sisteminin yaşadığı krizlerin, ülke ekonomilerini, hatta küreselleşmenin de etkisiyle, neredeyse tüm dünyayı etkiler hale gelebildiği kolaylıkla görülebilmektedir.

Yapılan çalışmalar göstermektedir ki, güvenilir kamuoyu açıklamaları, düzenleyici otoritelerin ve piyasa katılımcılarının bankayı izleyebilme ve banka davranışları üzerinde etki kurabilme yetisini artırmaktadır (Bushman, 2014)

Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) uygulanması, ekonomideki fonksiyonları ve finansal tablolarının birçok kullanıcı tarafından kullanılıyor olması sebebiyle bankalar için de büyük önem arz etmektedir.

Bu durum bankalar tarafından bilindiğinden Avrupa’da, bankacılık sektörü UFRS’leri gönüllü olarak uygulayan başlıca sektörler arasında yer almıştır. AB, 1978 yılında 4, 1983 yılında 7 no’lu direktifi ile finansal tabloların sunulmasına ilişkin ortak bir dil oluşturmak amacıyla düzenlemeler yapmıştır. 2002 yılında Birlik bu iki direktifi tek bir direktif haline getirip UFRS’leri de kapsayacak şekilde genişleterek yeni bir direktif yayınlamıştır.

Her ne kadar AB, UFRS’lerin uygulanışı için 2002 yılında sunduğu direktifle ilk uygulamanın 2005 yılında yapılacağını belirtmiş olsa da Avrupa bankaları arasında söz konusu tarihten önce de UFRS’lere uyumlu finansal tablolar hazırlandığı görülmektedir.

Türkiye’de, bankalar için Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) düzenlemeler yapmaktadır. BDDK, ilk olarak 22 Haziran 2002 tarihli ve 24793 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanan “Muhasebe Uygulama Yönetmeliği” ile bankacılık sektörünün uygulaması gereken 17 standardı yürürlüğe koymuştur. Geline nokta Türkiye’de bankaların Kamu Gözetim Kurulu (KGK) tarafından, UFRS’lerin çevirisi olarak yayınlanan TFRS’ler esas alınarak BDDK tarafından belirlenen şekilde finansal tablolarını sunmaları gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı AB üyesi olup aynı zamanda bankacılık sektörü aktif büyüklükleri bakımından üyeler arasında en büyük ülkeler konumunda olan İngiltere, Almanya, Fransa ve İtalya ile ülkemizden seçilen ticari bankaların finansal tablo setleri incelenerek, UMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu standardına ne düzeyde uyduklarına ilişkin sonuçlara ulaşılmasıdır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Literatür çalışmasında, işletmelerin UFRS’lere uyumları konusunda birçok çalışma olmasına karşın bankacılık sektörü tarafından yayınlanan finansal tabloların UFRS’lere uyumları konusunda az sayıda çalışma bulunduğu görülmüştür.

Hossfeld, UFRS’ lere uygun olarak finansal tablo hazırladıklarını belirten, 11 farklı ülkeden 26 Avrupa bankasının 2000-2001-2002 yıllarına ait finansal tablolarını incelemiş ve karşılaştırılabilirlik konusunda iyileşmeler görülsede ciddi eksiklerin olduğu sonucuna varmıştır (2004).

Woods ve Marginson, FRS 13 olarak yayınlanan İngiliz muhasebe standardının etkilerini görebilmek için 9 İngiliz bankasının finansal tabloları üzerinde yaptıkları çalışmada, finansal tablo açıklamalarının kullanıcılar açısından yetersiz olduğu sonucuna varmışlardır (2004).

2003 yılında BIS (Bank Of International Settlements- Uluslararası Ödemeler Bankası) tarafından, uluslararası faaliyette bulunan 54 bankanın finansal tabloları üzerinde yapılan incelemede, finansal tabloların finansal durumu açıklama seviyelerinin yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ahmed ve Dey, Bangladeş' te faaliyet gösteren 148 bankadan 122 bankanın finansal tabloları üzerinde yaptıkları çalışmada, bankaların 2002- 2006 yılları arasında yayınladıkları finansal tabloları incelemişler ve belirledikleri 144 maddeden oluşan endeksi baz alarak, en yüksek açıklama seviyesine sahip banka ve en düşük açıklama seviyesine sahip bankayı belirlemişlerdir (Ahmed & Dey, 2010).

3. VERİLERİN TEMİNİ VE ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Çalışmanın Örnekleme

Bu çalışma, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Türkiye' den ülke karakteristiğini yansıtacak 1'er bankanın finansal tabloları incelenerek hazırlanmıştır. Araştırma kapsamında yer alan ülkeler, Avrupa Merkez Bankası (AMB) verilerine göre 2014 yılı bankacılık sektörü aktif büyüklükleri en yüksek 4 birlik üyesi olan Almanya, Fransa, İngiltere ve İtalya ile Birliğe aday konumunda bulunan ülkemiz Türkiye'dir.

Araştırmada, seçilen her ülkeden, 1 banka belirlenmiş ve bu bankanın finansal tabloları üzerinde çalışılmıştır. Bankalar, ülke karakteristiğini yansıtacak nitelikteki, ticari bankalardır. Türkiye dışında tüm ülkelerin bankaları G-SIB¹ bankalar (Global Systemically Important Banks) listesinde yer alan bankalardır.

3.2. Çalışmanın Metodolojisi

Araştırma kapsamında UMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı kapsamında finansal tabloların hazırlanması ve sunumuna ilişkin gerekli olduğu belirtilen açıklamalar baz alınarak 32 kriter belirlenmiştir. Örnekleme yer alan banka finansal tablolarının bu kriterleri sağlayıp sağlamadıkları bakılarak araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır.

3.3. Çalışmanın Kapsadığı Dönem

Çalışma kapsamında yer alan bankaların finansal tablo setleri incelenirken, bankaların yıllık faaliyet raporlarında yer alan 31 Aralık

---

¹ G-SIB: Küresel Sistemdeki Önemli Bankalar G-SIB bankalar listesi Basel Komite ve FSB (Financial Stability Board) tarafından hazırlanmaktadır.

2014 tarihine ait finansal tablolar seti örneklem olarak belirlenmiş ve bunlar üzerinde çalışma yapılmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

UMS 1, içeriği ile diğer tüm standartların uygulanmalarına ilişkin rehberlik ediyor olması sebebiyle diğer standartlardan farklılık göstermektedir.

Standart, işletmelerin hazırlamak ve sunmakla yükümlü oldukları finansal tabloları “genel amaçlı finansal tablo seti” olarak belirtmektedir.

Standart metninde, sette yer alacak finansal tablolar tek tek belirtilmesine karşın, bu tabloların nasıl düzenleneceği konusunda bir formatın sunulmasından kaçınılmıştır. Bunun nedeni, farklı iş kollarında faaliyet gösteren işletmelerin finansal tablolarında sunacakları bilgilerin farklı önemlilik seviyelerinde olmalarıdır.

Bu çalışmada, bankaların hazırladıkları finansal tabloların UMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu standardına uyum düzeylerini belirleyebilmek adına standart metni esas alınarak 32 kriter belirlenmiş ve bankaların finansal tablolarının bu 32 kriteri ne düzeyde sağladıkları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

4.1. Bankaların, Finansal Tablolarının UFRS'lerle Uyumlu Olduğunu Belirtmelerine İlişkin Değerlendirme

Belirli bir muhasebe sistemine göre hazırlanmayan finansal tabloların kullanıcı gereksinimlerini karşılama ihtimali düşüktür. Bu nedenle finansal tabloların bir sistem çerçevesinde hazırlanması önem arz etmektedir.

İncelenen tüm bankaların dipnotlarında hazırladıkları finansal tabloların UFRS'ye uyumlu olduğuna dair bilginin yer aldığı görülmüştür.

Alman bankasının dipnotlarında finansal tabloların 16 Haziran 2002 tarihli AB düzenlemelerine uygun olarak hazırlandığı belirtilmektedir. Bunun yanında UMSK'nın yayınladığı UFRS ve UFRS ile ilgili olarak yayınlanan yorumlara da uyulduğu ifade edilmektedir.

İngiliz bankasında “Konsolide ve solo finansal tablolarımız AB tarafından da onaylanmış, UFRS ile uyumludur. Bazı durumlarda Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu’nun (UMSK) belirlediği UFRS, AB’nin onayladığı UFRS’lerden farklılık gösterebilir. 31 Aralık 2014 finansal tablolarında AB tarafından onaylanmamış bir UFRS bulunmamaktadır.” ifadesine yer verilmiştir. Bu ifade bankanın UMSK düzenlemelerinden önce AB’nin onayladığı UFRS’lere bağlı kalacağını anlatmaktadır.

İtalyan bankasının ilgili dipnotunda, finansal tabloların AB tarafından onaylanmış ve İtalyan mevzuatına dâhil edilmiş, UMSK’nın yayınladığı UFRS ve standartlarla ilgili olarak yapılan yorumlar ile İtalyan mevzuatına uygun olarak hazırlandığı belirtilmektedir.

Fransız bankasının dipnotlarında “Bu konsolide finansal tablolar AB tarafından onaylanan UFRS’ e uygun olarak hazırlanmıştır. UMS 39 Riskten Korunma Muhasebesi Hükümleri ve 17 Nisan 2014 tarihinden itibaren zorunlu olacak IFRIC 21 Harçlar hükümleri göz ardı edilmiştir” denilmektedir.

Türk bankasının muhasebe politikaları incelenirken bankanın 2 farklı finansal rapor seti hazırladığı görülmektedir. Bankaların internet sayfalarında yer alan yatırımcıyı bilgilendirme bölümünde ulaşılmak istenen finansal tablolara ilişkin olarak;

- BDDK düzenlemeleri uyumlu finansal tablolar
- UFRS uyumlu tablolar olarak iki başlık bulunmaktadır.

Başka Türkiye merkezli bankaların finansal tablolar setleri de incelendiğinde, Türk bankalarının finansal tablolarının sunumunda iki raporlama yapma yolunu seçtikleri görülmektedir.

4.2. Bankaların Finansal Tablolarını Düzenlerken Kullandıkları Ölçüm Esası veya Esaslarını Dipnotlarda Belirtmelerine İlişkin Değerlendirme

Bankaların finansal tablolarının hazırlanması sırasında kullandıkları ölçüm esaslarını finansal tablo dipnotlarında belirtmeleri, finansal tablo kullanıcılarının banka faaliyetlerini ve bu faaliyet sonuçlarını yorumlayabilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır.

İncelenen tüm ülke bankaları, dipnotlarında finansal tabloların düzenlenmesinde kullanılan ölçüm esas ve esaslarına ilişkin bilgi vermişlerdir. Bu bilginin sunumuna ilişkin bazı ülke farklılıkları

görülmektedir. Tüm ülke bankaları ilgili varlık ya da yükümlülüğün dipnotunda değerlemenin hangi yöntem kullanılarak yapıldığını açıklamakla birlikte Alman, İngiliz ve Türk bankasının ayrı bir başlıkla ölçüm esaslarını açıkladıkları bir dipnotlarının bulunduğu görülmüştür.

4.3. Banka Finansal Tablolarının Anlaşılır Olabilmeleri İçin Uygulanan Muhasebe Politikalarının Dipnotlarda Belirtilmesine İlişkin Değerlendirme

Muhasebe politikaları, finansal tablolar seti hazırlanırken ve sunulurken kullanılan ilkeleri, kuralları, gelenekleri ve uygulamaları kapsamaktadır.

Tüm bankalar finansal tablo dipnotlarında muhasebe politikaları hakkında bilgi vermişlerdir. Alman bankası “muhasebe ve ölçüm politikaları” başlığı altında muhasebe politikalarını açıklarken, Fransız bankası “grup tarafından uygulanan önemli muhasebe politikalarının özeti, İngiliz bankası “sunum ve önemli muhasebe politikalarının temelleri”, İtalyan bankası “muhasebe politikaları”, Türk bankası ise “önemli muhasebe politikaları” başlığıyla dipnotlarında açıklamışlardır.

4.4. Banka Finansal Tablolarında Raporlanan Her Hesap İçin Dipnotlarda Açıklama Yapılmasına İlişkin Değerlendirme

Dipnotlar, finansal tablolarda bakiyeleri görülen hesapların detaylı sunumlarının yapıldığı metinlerdir. Dipnotlar aynı zamanda, bu özelliklerinden dolayı finansal raporların doğru anlaşılabilmesine yardımcı olan önemli tablolardır.

İncelen tüm banka finansal raporları arasında dipnotların yer aldığı görülmektedir. Tüm bankalar her kalem için olmamakla beraber finansal tablo hesaplarının önemli bir bölümü için dipnotlarda açıklamada bulunmuşlardır.

Alman bankası, bilanço kalemleri için 1 ya da 1’den fazla dipnotla açıklama yapmıştır. Örneğin, bankanın varlık hesapları arasında yer alan başka bankalardan alacaklar kalemi 7 dipnot ile açıklanmaktadır. Yine aynı banka gelir tablosu ve diğer kapsamlı gelir tablosunun çoğu kalemi için de dipnotlarda açıklama yapmıştır.

Fransız bankasının finansal tablolarına bakıldığında, gelir tablosu ve bilanço kalemlerinin çoğu için dipnot açıklaması bulunmasına karşın, gelir tablosundan sonra sunulan diğer kapsamlı gelir tablosunda

herhangi bir kalem için açıklama yapılmadığı görülmüştür. Bankanın nakit akış tablosunda ise tek kalem için dipnot açıklaması yapılmıştır.

İngiliz bankası, finansal durum tablosu ve gelir tablosu kalemlerinin çoğu için dipnotlarda açıklama yaparken, diğer kapsamlı gelir tablosu kalemleri için herhangi bir dipnota finansal tablolarında yer vermemiştir.

İtalyan bankasının finansal tabloları incelendiğinde, finansal tablolarının üzerinde dipnota işaret eden herhangi bir sayının bulunmadığı görülmüştür. Dipnotlar, finansal tablolardan sonra, belli bir sıra ile verilmiştir. Bu sıralama şu şekilde bölümlenmiştir:

A Bölümü: Muhasebe Politikaları

B Bölümü: Bilanço

C Bölümü: Gelir Tablosu

D Bölümü: Kapsamlı Gelir Tablosu

E Bölümü: Risk ve Hedging Politikaları

F Bölümü: Özkaynak

G Bölümü: İşletme birleşmeleri

H Bölümü: İlişkili Taraflarla İşlemler

I Bölümü: Hisse Bazlı Ödemeler

L Bölümü: Bölümlere Göre Raporlama

Her ne kadar finansal tablolar üzerinde bir sayı ya da harfle işaret edilmeseler de yukarıda saydığımız bölümlerde yer alan açıklamalar birçok hesap kalemi için açıklama niteliğindedir; ancak, nakit akış tablosu ve özkaynak değişim tablosu için dipnot açıklaması bulunmamaktadır.

Türk bankasının finansal durum tablosunda ve gelir tablosunda birçok hesap kalemi için dipnot açıklaması yapılmışken, kapsamlı gelir tablosu hesaplarına ait herhangi bir dipnot görülememiştir. Diğer ülke finansal tablolarından farklı olarak Türk bankasında nakit akış tablosunun neredeyse tüm kalemleri için dipnot açıklamasında bulunduğu görülmüştür.

4.5. Bankaların Finansal Tablolar Setini Uygulamalarına İlişkin Değerlendirme

UMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı, finansal tablo setinin aşağıdaki tabloları içermesi gerektiğini belirtmektedir.

- Dönem sonu finansal durum tablosu
- Döneme ait kâr veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu

- Döneme ait öz kaynak değişim tablosu
- Döneme ait nakit akış tablosu
- Önemli muhasebe politikalarını ve diğer açıklayıcı bilgileri içeren dipnotlar
  - Önceki döneme ait karşılaştırmalı bilgi
  - İşletme bir muhasebe politikasını geriye dönük olarak uyguladığında, finansal tablo kalemlerini geriye dönük olarak düzelttiğinde ya da finansal tablo kalemlerini yeniden sınıflandırdığında bir önceki dönemin başındaki finansal durum tablosu

Örnekleme yer alan tüm bankaların standardın gerekli olduğunu belirttiği finansal tabloları, finansal tablolar setlerinde raporladıkları görülmüştür.

4.6. Bankaların Finansal Durum Tablolarını Özet ya da Ayrıntılı Olarak Sunmalarına İlişkin Değerlendirme

Örnekleme yer alan bankaların bilanço tablolarını özet ya da ayrıntılı olarak sunumlarına ilişkin değerlendirme yapılmış ve tüm bankaların ayrıntılı sunum yapmayı tercih ettikleri görülmüştür.

4.7. Bankalarda Bilançonun “Finansal Durum Tablosu” Olarak Adlandırılmasına İlişkin Değerlendirme

Standart finansal durum tablosunun (bilançonun) özellikle finansal durum tablosu olarak tanımlanmasını zorunlu kılmamaktadır. Bu kriter, ülkelerin bu konudaki farklılıklarını ortaya koymak adına çalışmaya eklenmiştir.

Türk bankası dışındaki bankalar bu tablolarını “bilanço” olarak adlandırmaktadırlar. Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya’nın “bilanço” ifadesini kullanmalarında AB direktifinin etkisi olduğu görülmektedir. Çünkü AB direktiflerinde söz konusu finansal tablo için UFRS’nin aksine “bilanço” ifadesi kullanılmaktadır.

4.8. Varlıkların Borçların Sınıflandırılmasına İlişkin Değerlendirme

TMS 1, finansal tablo hazırlayanlara, tablolarını belli bir formatta yapma zorunluluğu getirmemektedir. Bununla birlikte TMS 1’de belli hesap kalemlerinin finansal tablolarda yer almasının gerekliliğine vurgu yapılmaktadır.

Standartın 57. maddesinde ise finansal tablolarda yer alacak hesapların hangi sırada ya da hangi biçimde raporlanacaklarına dair standartın hükümler içermediği belirtilmektedir.

Bununla beraber standart işletmelerin varlık ve borçlarının nasıl sınıflandırılacağına 62. ve 63. maddelerde açıklık getirmektedir.

62. madde varlık ve borçların sınıflandırılmasıyla ilgili olarak şu ifadeye yer vermektedir:

“Eğer işletme açıkça belirlenebilen bir faaliyet döngüsü içinde mal ve hizmet arzında bulunuyorsa, uzun ve kısa vadeli varlıkların ve borçların, işletme sermayesi olarak sürekli dönen net varlıklar ve işletmenin uzun vadeli faaliyetlerinde kullanılanlar olarak finansal durum tablosunda (bilançoda) ayrıca sınıflandırılması yararlı bilgiler sağlar. Aynı zamanda böyle bir sınıflama, cari faaliyet döneminde tahakkuk etmesi beklenen varlıkları ve aynı dönem içinde ödenecek olan borçları açıkça gösterir.”

63. madde bankaların da içinde bulunduğu mali işletmelerin yapacakları ayırma ilişkin bilgi vermektedir. İfade aşağıdaki şekildedir:

“Bazı işletmeler için, örneğin mali işletmeler, açıkça belirlenebilen bir faaliyet döngüsü içinde mal ve hizmet sunumunda bulunmadıklarında, varlıkların ve borçların kısa ve uzun vadeli olarak sunulması yerine, likiditeye göre artan veya azalan sırada sunulması daha tutarlı ve güvenilir bilgiler sağlar.”

Bu bilgiler ışığında örnekleme yer alan banka finansal durum tabloları incelendiğinde tüm bankaların varlık ve borçlarını likiditeyi baz alarak sıraladıkları görülmüştür. Standart mali işletmelere likiditeye göre artan ve likiditeye göre azalan olmak üzere iki sıralama şekli önerse de incelenen tüm bankaların likiditeye göre azalan sıralama yolunu seçtikleri görülmüştür.

4.9. Banka Finansal Durum Tablolarının Formatlarının Ülkelere Göre Farklılıklarına İlişkin Değerlendirme

Bankacılık Kanunu, 40. maddesiyle bankaların yıllık faaliyet raporu hazırlama zorunluluklarının bulunduğunu belirtmektedir. Bu faaliyet raporunun içeriğinde ise, bankaların finansal tablo setlerini, yönetim

Banka Finansal Tablolarının UMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı
Kapsamında İncelenmesi

yapıları, faaliyetleri, beklentileri ve finansal tablolarının denetimi sonucunda oluşmuş bağımsız denetim raporlarını sunmaları beklenmektedir.

Bankaların düzenlemek ve kamuoyuna açıklamakla yükümlü oldukları finansal tablolardan biri finansal durum tablosudur.

Finansal durum tablosu, işletmenin kaynaklarının ve bu kaynaklarla edinilmiş varlıklarının o gün itibari ile sunulduğu finansal rapordur.

Bu varlık ve kaynaklar bilançonun aktif ve pasif taraflarında toplam bakiyeleri eşit olarak raporlanmaktadır. Sunumlar hesap tipi ya da rapor tipi olarak yapılabilmektedir. Finansal tabloları çalışma kapsamında incelenen bankaların rapor tipi finansal durum tablosu sunumu yaptıkları görülmüştür.

İncelenen ülke bankalarının tamamında bu sıralamanın baz alındığı görülmektedir. Bazı hesap kalemlerinin sunum yerlerinde farklılıklar görülse de bankaların finansal durum tablosu sunumlarını genel hatları ile BDDK'nın Türkiye'deki bankalara sunmaları için önerdiği aşağıda yer alan finansal durum tablosuna benzer şekildedir.

2016/2

347

AKTİF KALEMLER	PASİF KALEMLER
NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	MEVDUAT
Nakit Değerler ve Merkez Bankası	Bankanın Dâhil Olduğu Risk Grubunun Mevduatı
Bankalar	Diğer
Para Piyasalarından Alacaklar	TÜREV FİNANSAL BORÇLAR
Bankalararası Para Piyasasından Alacaklar	Türev Fin. Borçların GUD Farkı Kar Zarara Yansıtılan Kısım
İMKB Takasbank Piyasasından Alacaklar	Türev Fin. Borçların GUD Farkı Özkaynaklara Yansıtılan Kısım
Ters Repo İşlemlerinden Alacaklar	ALINAN KREDİLER
FİNANSAL VARLIKLAR (Net)	PARA PİYASALARINA BORÇLAR
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kâr Zarara Yansıtılan Finansal Varlıklar	Bankalararası Para Piyasalarına Borçlar
Niteliği Gereği Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar/Zarara Yansıtılan MD	İMKB Takasbank Piyasasına Borçlar
Devlet Borçlanma Senetleri	Repo İşlemlerinden Sağlanan Fonlar
Sermayede Payı Temsil Eden Menkul Değerler	İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)

<p>Diğer Menkul Değerler</p> <p>İlk Muhasebeleştirilmede İsteğe Bağlı Olarak GUD Farkı Kar/Zarara Yansıtılan MD</p> <p>Devlet Borçlanma Senetleri</p> <p>Diğer Menkul Değerler</p> <p>Gerçeğe Uygun Değer Farkı Özkaynaklara Yansıtılan Finansal Varlıklar</p> <p>Sermayede Payı Temsil Eden Menkul Değerler</p> <p>Diğer Menkul Değerler</p> <p>İtfa Edilmiş Maliyeti ile Ölçülen Finansal Varlıklar</p> <p>Devlet Borçlanma Senetleri</p> <p>Diğer Menkul Değerler</p> <p>Türev Finansal Varlıklar</p> <p>Türev Finansal Varlıkların Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar Zarara Yansıtılan Kısmı</p> <p>Türev Finansal Varlıkların Gerçeğe Uygun Değer Farkı Özkaynaklara Yansıtılan Kısmı</p> <p>KREDİLER VE ALACAKLAR</p> <p>Krediler</p> <p>Gerçeğe Uygun Değeri Kar Zarara Yansıtılanlar</p> <p>İtfa Edilmiş Maliyeti ile Ölçülenler</p> <p>Takipteki Krediler (Net)</p> <p>Özel Karşılıklar (-)</p> <p>Kiralama İşlemlerinden Alacaklar</p> <p>Finansal Kiralama Alacakları</p> <p>Faaliyet Kiralaması Alacakları</p> <p>Kazanılmamış Gelirler (-)</p> <p>Faktoring Alacakları</p> <p>Gerçeğe Uygun Değeri Kar Zarara Yansıtılanlar</p> <p>İtfa Edilmiş Maliyeti ile Ölçülenler</p> <p>Diğer</p> <p>SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIKLAR (Net)</p> <p>Satış Amaçlı</p>	<p>Bonolar</p> <p>Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler</p> <p>Tahviller</p> <p>FONLAR</p> <p>Müstakriz Fonları</p> <p>Diğer</p> <p>MUHTELİF BORÇLAR</p> <p>DİĞER YABANCI KAYNAKLAR</p> <p>FAKTORİNG BORÇLARI</p> <p>KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR</p> <p>Finansal Kiralama Borçları</p> <p>Faaliyet Kiralaması Borçları</p> <p>Diğer</p> <p>Ertelenmiş Finansal Kiralama Giderleri (-)</p> <p>KARŞILIKLAR</p> <p>Genel Karşılıklar</p> <p>Yeniden Yapılanma Karşılığı</p> <p>Çalışan Hakları Karşılığı</p> <p>Sigorta Teknik Karşılıkları (Net)</p> <p>Diğer Karşılıklar</p> <p>CARİ VERGİ BORCU</p> <p>ERTELENMİŞ VERGİ BORCU</p> <p>SAT.AMA.ELD TUT.VE DURD.FAAL.İL.DUR. V. BORÇL.(Net)</p> <p>Satış Amaçlı</p> <p>Durdurulan Faaliyetlere İlişkin</p> <p>SERMAYE BENZERİ KREDİLER</p> <p>ÖZKAYNAK LAR</p> <p>Ödenmiş Sermaye</p> <p>Sermaye Yedekleri</p>
---	---

Banka Finansal Tablolarının UMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı
Kapsamında İncelenmesi

Durdurulan Faaliyetlere İlişkin	Hisse Senedi İhraç Primleri
ORTAKLIK YATIRIMLARI	Hisse Senedi İptal Kârları
İştirakler (Net)	Menkul Değerler Değerleme Farkları
Özkaynak Yöntemine Göre	Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme
Muhasebeleştirilenler	Farkları
Konsolide Edilmeyenler	Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden
Mali İştirakler	Değerleme Farkları
Mali Olmayan İştirakler	Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Yeniden
Bağlı Ortaklıklar (Net)	Değerleme Farkları
Konsolide Edilmeyen Mali Ortaklıklar	İştir, Bağlı Ortve Birl. Kont. Edil.Ort. (İş Ort.)
Konsolide Edilmeyen Mali Olmayan	Bedels His.Sen.
Ortaklıklar	Riskten Korunma Fonları (Etkin kısım)
Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklar (İş	Sat.Ama.Elde Tut. ve Durd. Faal. İl. Dur. V.
Ortaklıkları) (Net)	Bir. Değ. Farkl.
Özkaynak Yöntemine Göre	Diğer Sermaye Yedekleri
Muhasebeleştirilenler	Kâr Yedekleri
Konsolide Edilmeyenler	Yasal Yedekler
Mali Ortaklıklar	Statü Yedekleri
Mali Olmayan Ortaklıklar	Olağanüstü Yedekler
MADDİ DURAN VARLIKLAR (Net)	Diğer Kâr Yedekleri
MADDİ OLMAYAN DURAN	Kâr veya Zarar
VARLIKLAR (Net)	Geçmiş Yıllar Kâr/ Zararı
Şerefiye	Dönem Net Kâr/ Zararı
Diğer	Azınlık Payları
YATIRIM AMAÇLI	
GAYRİMENKULLER (Net)	
CARİ VERGİ VARLIĞI	
ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI	
DİĞER AKTİFLER	
AKTİF TOPLAMI	PASİF TOPLAMI

2016/2

349

4.10. Bankaların Dipnotlarında Sermaye Yönetimi İle İlgili Açıklama Yapmalarına İlişkin Değerlendirme

Standart, işletmelerin finansal tablolarında sermayeye ilişkin olarak amaç ve politikalarını açıklamaları gerektiğini belirtmektedir.

İncelenen tüm bankalar finansal tablo ve dipnotlarında sermayeye ilişkin tutarları vermiş ve sermaye yönetimine ilişkin politikaları ve

nasıl karşılandıklarına dair bilgileri ise finansal tablolar setinde değil, faaliyet raporlarında sundukları görülmüştür.

4.11. Bankaların Gelir Tabloları ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablolarını Sunumlarına İlişkin Değerlendirme

UMS 1, gelir tablosu ve diğer kapsamlı gelir tablosunun, kapsamlı gelir tablosu adıyla tek bir tablo olarak ya da gelir tablosu ve diğer kapsamlı gelir tablosundan oluşan iki tablo olarak sunulması gerektiğini belirtmektedir.

Tüm bankalar standardın gelir tablosu ve diğer kapsamlı gelir tablosu sunumuna ilişkin gereğini yerine getirmişlerdir.

4.12. Gelir ve Gider Unsurlarını İki Tablo Olarak Sunan Bankaların Gelir Tablosunu Diğer Kapsamlı Gelir Tablosundan Önce Sunmalarına İlişkin Değerlendirme

Daha önce değinildiği gibi incelenen tüm ülke bankaları gelir ve kapsamlı gelir tablolarının sunumuna ilişkin standardın finansal tablo sunanlara verdiği tercih hakkına dayanarak iki tablolulu sunum yapmayı tercih etmişlerdir.

Sunulan iki tablonun sunuş sırasına bakıldığında tüm ülke bankalarının gelir tablosunu önce, kapsamlı gelir tablolarını ise bu tablonun hemen sonrasında sundukları görülmüştür.

4.13. İki Tablolulu Sunumu Uygulayan Bankaların Gelir Tablosu ve Kapsamlı Gelir Tablolarını İsimlendirmelerine İlişkin Değerlendirme

UMS 1, finansal tablo hazırlayıcılarına gelir ve gider unsurlarına ilişkin tabloların adlandırılmalarına ilişkin bir zorunluluk getirmemektedir. Yani bu tablolara ilişkin farklı adlandırmalar standarda aykırı bir durum teşkil etmez.

Ülkelerin gelir ve gider unsurlarına ilişkin tabloları adlandırmalarına ilişkin değerlendirme aşağıdaki gibidir:

Alman bankası bu finansal tabloları “ gelir tablosu” ve “özet kapsamlı gelir tablosu” olarak adlandırmıştır.

Fransa bankasının söz konusu finansal tablolarını “yılsonu kâr ve zarar hesapları” ve “doğrudan öz kaynaklarda muhasebeleştirilen varlık

ve yükümlülük değişimlerinin net gelir tablosu” olarak adlandırdığı görülmüştür.

İncelenen İngiltere bankası, “gelir tablosu” ve “kapsamlı gelir tablosu” adlarıyla gelir ve gider unsurlarını raporlamıştır.

İtalya bankasının “gelir tablosu” ve “diğer kapsamlı gelir tablosu” adlarını kullandığı görülmüştür.

İncelenen Türk bankası da gelir ve gider unsurlarını gösteren finansal tablolarını “gelir tablosu” ve “diğer kapsamlı gelir tablosu” olarak adlandırmıştır.

4.14. Bankaların Giderlerini Gelir Tablolarında Çeşit ve Fonksiyon Esaslarına Göre Sınıflandırılmalarına İlişkin Değerlendirme

İşletmelerde giderlerin anlaşılabilmesi işletmeyle ilgili kişilerin kararlarında önemli etkisi olan kârlılığın ne şekilde oluşacağını belirleme özelliği taşıması nedeniyle büyük öneme sahiptir.

İşletmelerin giderlerini detaylı olarak sunmaları kullanıcı kararlarının oluşmasına kolaylık sağlamaktadır.

Standart giderlerin niteliklerine göre ya da fonksiyonlarına göre ayrılarak sunulması gerektiğini belirtmektedir.

İncelenen tüm bankalar, giderlerini çeşit esasına göre ayırmışlardır. Bankaların faaliyet konularına bakıldığında giderleri çeşit esasına göre ayırmanın kullanıcılar açısından kolaylık sağladığı görülmektedir. Bu nedenle bankaların gelir tablolarında satışların maliyeti kalemi yer almamaktadır. Giderler faiz giderleri, komisyon giderleri, ücret ve komisyonlar, diğer faaliyet giderleri gibi hesaplarda raporlandığı görülmüştür.

4.15. Bankaların Diğer Kapsamlı Gelir Unsurları Kalemlerini Net Tutarla veya Vergisel Etkiden Önceki Tutarla Sunmalarına İlişkin Değerlendirme

Diğer kapsamlı gelir unsurları, başka UFRS’lerin zorunlu tutması ya da müsaade etmesi durumunda gelir tablosunda raporlanmayan gelir ve giderlerdir.

UMS 1 91. maddesinde işletmelerin diğer kapsamlı gelir unsurlarını sunarlarken iki farklı yöntemden birini uygulayabileceklerini belirtmektedir. Bu yöntemler; net vergisel etki tutarının sunulması yöntemi ve vergi etkisinden önceki tutarın sunulması yöntemidir.

Finansal tablolar setleri incelenen tüm bankaların diğer kapsamlı gelir unsurlarını net tutarla (vergisel etki tutarının sunulması yöntemiyle) raporladıkları görülmüştür.

4.16. Bankaların Gelir Tablolarında Olağandışı Gelir ve Olağandışı Gider Kalemlerini Sunmalarına İlişkin Değerlendirme

UMS 1, 87. maddesinde hiçbir gelir ya da gider unsurunun olağandışı gelir ya da olağandışı gider hesabı olarak sunulamayacağını belirtmektedir.

Örneklem grubunda yer alan tüm bankaların finansal tablolarında olağan dışı gelir ve/ veya gider hesabı yer almamakla birlikte dipnotlarında da olağan dışı gelir ya da gidere ilişkin bir açıklama bulunmadığı görülmüştür.

4.17. Bankaların Gelir Tablosu Hesaplarında Netleştirme Yapılıp Yapılmadığına İlişkin Değerlendirme

UMS 1, tıpkı finansal durum tablosunda olduğu gibi gelir tablosu için de bir biçimi zorunlu tutmamaktadır. Gelir tablosunun sunumunda olası netleştirmelerin kullanıcılar için çıkarabileceği zorluklara ise standardın 33. maddesinde açıklanmıştır.

Bu maddede işlemin özü gerektirmedikçe finansal tablolarda yapılacak netleştirmelerin, finansal tabloları kullanacak kişiler için zorluk yaratabileceği vurgusu yapılmaktadır.

Bankaların UMS 1 35. madde gereği kur farkı, ticari amaçla elde tutulan finansal araç farkları ve benzeri durumlar için tutarların yüksek olmaları sebebiyle netleştirme yapmamaları gerekmektedir.

Bu gerekliliğe uygun olarak, örnekleme yer alan İtalyan bankasının herhangi bir netleştirme yapmadan gelir ve giderlerini sunduğu görülmüştür.

Almanya bankası, alım satım gelir ve giderlerini, riskten korunma amaçlı finansal araçların gelir ve giderlerini, yatırım gelir ve giderlerini, öz kaynak yöntemiyle değerlendirilen varlıklarla ilgili gelir ve giderleri

netleştirerek gelir tablosunda sunmuştur. Banka bu netleştirmeyi yapmakla birlikte tüm bu hesaplar için dipnotlarında açıklama yapmış ve ilgili hesaba ait gelir ve giderleri belirtmiştir.

Fransa bankası, gerçeğe uygun değer farkı kâr zarara yansıtılan varlıklardan kaynaklı gelir ve giderleri, satışa hazır finansal varlıklar ve gerçeğe uygun değerle ölçülmeyen finansal varlıklara ait gelir ve giderleri, duran varlıklar üzerindeki kazanç ve kayıpları netleştirerek gelir tablosunda sunmuştur. Duran varlıklar üzerindeki kazanç ve kayıplar dışındaki diğer hesaplar için dipnotlarda açıklamalar bulunmaktadır ve netleştirme konusu gelir ve giderler bu açıklamalarda belirtilmiştir.

İngiltere bankası, gerçeğe uygun değerle değerlendirilen finansal varlık gelir ve giderleri, sigorta gelir ve giderleri netleştirerek gelir tablosunda sunmuştur. Tüm bu gelir ve giderleri dipnotlarında açıklamıştır.

Örnekleme yer alan Türk bankası ise menkul kıymet alım satımından gelir ve giderleri, türev ürün alım satımından gelir ve giderleri, yabancı para alım satımından gelir ve giderleri, gerçeğe uygun değerle değerlendirilen finansal varlık artış ve azalışlarını netleştirerek gelir tablosunda raporlamıştır. Bu kalemlerden sadece gerçeğe uygun değerle değerlendirilen finansal varlıklar değer artış ve azalışları hakkında dipnotlarında açıklama yapmıştır.

4.18. Bankaların Dönem Kâr/Zararlarından ve Toplam Gelirlerinden Ana Ortalığa ve Azınlığa Ait Tutarları Açıklayıp Açıklamadıklarına İlişkin Değerlendirme

UMS 1, özkaynak değişim tablosunun ana ortaklığın sahiplerine ve azınlık (kontrol gücü olmayan) paylarına düşen kâr veya zarar tutarlarının ayrı olarak özkaynak değişim tablosunda açıklanması gerektiğini belirtmektedir.

İncelenen Almanya, Fransa, İngiltere ve Türkiye bankalarının hepsi özkaynak değişim tablosunda ana ortaklık sahiplerine ve kontrol gücü olmayanların paylarına ilişkin tutarları gösterirken, İtalyan bankasının öz kaynak değişim tablosunda bu yönde herhangi bir bakiye görülememiştir. İtalyan bankasının dipnotlarında da azınlıklara ilişkin herhangi bir açıklama bulunmamaktadır. Bu durumun İtalyan bankasının ortaklık yapısında kontrol gücü olmayan pay bulunmayışından kaynaklanmaktadır.

4.19. Bankaların Özkaynak Değişim Tablolarını Finansal Tablolar Setlerinde Bulunan Diğer Finansal Tablolarla Birlikte Eşit Derecede Öneme Sahip Olarak Sunmalarına İlişkin Değerlendirme

UMS 1’de tüm finansal tabloların aynı önem seviyesinde kullanıcılara sunulmaları gerektiği belirtilmektedir.

Finansal tabloları incelenen tüm ülke bankaları finansal tablo setleri içerisinde öz kaynak değişim tablolarını diğer finansal tablolar ile beraber sunmuşlardır.

4.20. Banka Finansal Tabloların Tek Bir Bankaya veya Banka Grubuna Ait Olduklarının Belirtilmesine İlişkin Değerlendirme

Örnekleme içerisinde yer alan tüm bankaların başka kuruluşlarla ortaklıkları söz konusudur. Bu sebeple çalışmada bankaların konsolide finansal tabloları kullanılmıştır. Yıllık faaliyet raporlarında konsolide finansal tablolarını sunan bankalar, bu tabloların başlıklarında da finansal tablolarının konsolide finansal tablolar olduklarını belirtmişlerdir.

4.21. Önceden Belirlenmiş Bir Süre İçin Kurulmuş Bankaların Bu Süreyi Açıklayıp Açıklamadıklarına İlişkin Değerlendirme

İşletmenin sürekliliği kavramı, kuruluş sözleşmesinde aksine bir kayıt bulunmadıkça işletmenin sonsuz ömre sahip olduğunun varsayılmasını anlatır (Sevilengül, 2014).

İncelenen bankaların hiçbirinde bankanın belli bir süre faaliyette bulunacağına dair bir ifadeye rastlanılmamıştır.

4.22. Bankaların Sundukları Finansal Raporların Ait Olduğu Dönemi Belirtip Belirtmediklerine İlişkin Değerlendirme

UMS 1 51. maddesinde işletmelerin sundukları finansal tabloların ait olduğu dönemi finansal tablo kullanıcılarına açıklamaları gerektiği belirtilmektedir.

İncelenen tüm ülke bankaları finansal tablolarını sunarken finansal tablolarının ait olduğu döneme ilişkin bilgi verdikleri görülmüştür.

4.23. Bankaların Finansal Tabloların Sunum Para Birimine İlişkin Değerlendirme

Finansal tabloların hangi para birimi ile sunulduğu kullanıcıların kullanım amaçlarına hizmet edebilmeleri için büyük önem taşımaktadır. Bir önceki başlıkta da değindiğimiz gibi UMS 1 finansal tabloların para biriminin belirtilmesine vurgu yapmaktadır.

Örnekleme yer alan tüm bankalar finansal tablolarının başında sunum para birimlerini belirtmişlerdir. Ülkeler kendi para birimleri ile raporları sunmayı tercih etmekle birlikte, İngiltere bankasının bu durum dışında hareket ederek tablolarını Amerikan Doları ile sunduğu görülmüştür. Banka bu konuya ilişkin açıklamayı dipnotlarında yapmış ve gerçekleştirdiği işlemler ve sağladığı finansmanın büyük oranda Amerikan Doları olması sebebiyle geçerli para birimi olarak doların esas alındığını ve sunumun bu para birimine göre yapıldığını açıklanmıştır.

4.24. Bankaların Net Faiz Gelirinin Raporlanma Yerine İlişkin Değerlendirme

Net faiz geliri, faiz gelirlerinden faiz giderlerinin çıkarılması sonucu ulaşılan sonucu ifade etmektedir.

Standartlarda, net faiz geliri bakiyesinin finansal tablolarda sunumunu zorunlu kılınmamıştır. Ancak; bankaların önemli gelir kalemleri arasında yer alan faiz gelirlerini örnekleme bankalarının farklı şekillerde sundukları görülmüştür.

Almanya, İngiltere, İtalya ve Türkiye bankaları gelir tablolarında faiz geliri, faiz gideri ve net faiz geliri hesaplarında ilgili tutarları açıklarlarken, Fransız bankasının faiz gelir ve faiz gideri hesaplarını gelir tablosunda açıkladığı, net faiz geliri hesabına ise gelir tablosunda yer vermediği görülmüştür. Bununla beraber ilgili banka faiz geliri ve faiz gideri hesaplarını açıkladığı dipnota “net faiz geliri” başlığını vererek net faiz gelirine ilişkin açıklamayı burada yapmıştır.

4.25. Bankaların Net Ücret ve Komisyonlarını Raporlama Yerlerine İlişkin Değerlendirme

Bankaların gelir kalemlerinden olan net ücret ve komisyonların tüm bankaların gelir tablolarında sunuldukları görülmüştür.

4.26. Bankaların Temettü Gelirlerinin Raporlama Yerlerine İlişkin Değerlendirme

Temettü gelirlerinin raporlanma yerine ilişkin bilgi UMS 1, 79. maddede yer almaktadır. Bu madde işletmelerin belli hususları ya finansal durum tablosunda (bilançoda) ya özkaynak değişim tablosunda ya da dipnotlarda açıklamaları gerektiğini belirtmektedir. Söz konusu hususlardan biri de, temettülerin dağıtımı ve sermayenin geri ödenmesindeki sınırlar da dâhil söz konusu sermaye sınıfı ile ilgili haklar, imtiyazlar ve sınırlamalardır.

Finansal tabloları incelenen bankaların tamamının temettü gelirlerini vergi öncesi kârın bir unsuru olarak gelir tablolarında sundukları görülmüştür.

Standardın gerekli gördüğü sunum tüm bankalarca yapılmasına karşılık, gelir tablolarında temettü gelirlerinin raporlanma yerlerine ilişkin farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin, faaliyet gelirlerini, gelir tablolarında ayrı bir kalem olarak gösteren Fransa, İngiltere ve İtalya bankalarının, temettü gelirlerini raporlama yerlerine bakıldığında, diğer 2 bankadan farklı olarak Fransa bankasının temettü gelirlerini faaliyet gelirleri kapsamında raporlamadığı, faaliyet gelirleri bakiyesini belirttikten sonra temettü gelirlerini sunduğu görülmektedir.

Örnekleme yer alan diğer ülke bankaları olan Türk ve Alman bankaları faaliyet gelirlerini ayrı bir kalem olarak sunmadıklarından, bu bankalarda temettü gelirinin faaliyet gelirleri kapsamında raporlanıp raporlanmadığına bakılamamıştır.

4.27. Bankalarda Ticari Kârın (Zararın) Kapsamına İlişkin Değerlendirme

Ticari kâr, diğer adıyla muhasebe kârı UMS 12 Gelir Vergileri standardının, tanımlar bölümünde “vergi gideri öncesi dönem kârını (zararını) ifade eder” şeklinde açıklanmıştır. İncelenen bankaların ticari kârlarının (zararlarının) kapsamı incelendiğinde ulaşılan bilgiler aşağıdadır.

Örnekleme yer alan tüm bankalarda ticari kâr, faiz gelir ve gideri, ücret ve komisyon gelir ve giderleri, alım satım işlemlerinden gelir ve giderler, gerçeğe uygun değerle değerlendirilen finansal varlıkların değer farkları, temettü gelirleri, banka, sigortacılık faaliyetlerinde

bulunuyorsa sigortacılık faaliyetlerinden gelir ve giderler, karşılık giderleri, faaliyet giderleri ve diğer faaliyet giderlerini kapsamaktadır.

4.28. Bankaların Diğer Faaliyet Gelirlerinin Kapsamına İlişkin Değerlendirme

Örnekleme yer alan tüm bankaların gelir tablolarında diğer faaliyet gelirleri kalemi bulunmaktadır. Bu kalemlerin içerikleri dipnotlarda açıklanmıştır.

İncelenen Alman bankasında diğer faaliyet gelirleri kalemindeki bakiye, karşılık iptalleri, operasyonel kiralama gelirleri, sigorta gelirleri, duran varlık satışından elde edilen gelir bakiyelerini içermektedir.

Fransız bankasında bu kalem, sigorta gelirleri, yatırım amaçlı gayrimenkul gelirleri, operasyonel kiralama gelirleri, gayrimenkul geliştirme gelirlerini göstermektedir.

İngiliz bankasının diğer faaliyet gelirleri kaleminin açılımında, değer düşüklüğü iptalleri, sigorta gelirleri yer almaktadır.

İtalyan bankası diğer faaliyet gelirleri içerisinde, idari hizmet gelirleri, kiralar ve diğer gelirleri sunmuş olup, idari hizmet gelirleri ve diğer gelirlere ilişkin başka bir açıklama yapmamıştır.

Türk bankası ise bu kalemden, karşılık iptalleri, bina ve ekipman satışından gelirler, sigorta iadeleri ve diğer gelirleri sunmuş olup, diğer gelirlere ilişkin açıklamada bulunmamıştır.

4.29. Bankalarda Kredi Değer Düşüklüğü Karşılıklarının Raporlanma Yerine İlişkin Değerlendirme

İncelenen tüm ülke bankaları kredi değer düşüklüğü karşılıklarını gelir tablolarında raporlamışlardır; ancak, bu karşılıklarının raporlanma yerlerine ilişkin farklılıklar bulunmaktadır.

Örnekleme yer alan Alman bankası kredi değer düşüklüğü karşılıklarını gelir tablosunda faiz gelirleri ve faiz giderleri hesaplarının hemen atında raporlamış ve bu üç kalemden sonra “Kredi Karşılıklarından Sonraki Net Faiz Geliri” hesabında faiz gelirlerinden faiz giderleri ve karşılık giderleri düşüldükten sonra kalan bakiyeyi burada göstermiştir. Diğer ülke bankalarında böyle bir ayırım görülmektedir. Diğer bankalarda karşılıklar, vergiden önceki kâr kapsamında farklı isimlerle raporlanarak gelir tablolarında gösterilmişlerdir.

4.30. Bankaların Diğer Faaliyet Giderlerinin Kapsamına İlişkin Değerlendirme

Örnekleme yer alan bankaların gelir tablolarında yer alan diğer faaliyet giderleri kalemlerinin içerikleri incelendiğinde şu sonuçlar görülmüştür.

Alman bankası diğer faaliyet giderlerine ait bir dipnot açıklaması yapmamakla birlikte, bölüm raporlaması başlıklı dipnotta duran varlık ve maddi olmayan duran varlıklara ilişkin amortisman giderlerini bu kalemde raporladıklarını açıklamıştır.

Fransız bankası gelir tablosunda diğer faaliyet giderleri kalemi yer almasına ve bakiyesi bulunmasına karşın, bu kalemin içeriği hakkında açıklama yapmamıştır.

İngiliz bankasının gelir tablosunda diğer faaliyet giderleri kalemi yer almamaktadır.

İtalyan bankası, diğer faaliyet giderleri kalemi ile ilgili dipnotunda kiralayarak kullandığı varlıklar için katlandığı özel maliyetlerin amortismanlarını bu kalemde raporlandığını belirtmiştir.

Türk bankası ise genel yönetim giderleri, pazarlama, satış dağıtım giderleri, karşılık giderleri, mevduat sigorta prim giderleri ve araştırma geliştirme giderlerini diğer faaliyet giderleri hesabında raporlamıştır.

4.31. Bankalarda Sürdürülen ve Durdurulan Faaliyet Kârına (Zararına) İlişkin Değerlendirme

Finansal tablo setleri incelenen ülke bankaları, gelir tablosunda vergi öncesi kârını, “vergi öncesi sürdürülen faaliyet kârı (zararı) olarak raporlamakla birlikte durdurulan faaliyetleri bulunmadığından bu kaleme gelir tablolarında yer vermemiştir.

4.32. Bankalarda Diğer Kapsamlı Gelir ve Gider Unsurlarının Raporlama Yerine İlişkin Değerlendirme

Örnekleme yer alan ülke bankalarının diğer kapsamlı gelir ve gider unsurlarını raporlama yerleri incelendiğinde tüm bankaların diğer kapsamlı gelir ve giderlerini tablo isimleri farklılık gösterse de kapsamlı gelir gider unsurlarını içeren gelir tablolarında raporladıkları görülmüştür.

5. SONUÇ

Banka finansal tabloları üzerinde UMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu standardı kapsamında yapılan çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Aktif büyüklüğü olarak örnekleme yer alan diğer bankalardan oldukça küçük olan Türk bankasının UMS 1 standardının gereklilikleri konusunda diğer bankalarla benzer şekilde standarda uygun raporlama yaptığı görülmektedir.

Bankaların finansal tablolarını UFRS uyumlu olarak hazırladıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bu ifadenin yanında Avrupa Birliği üyesi ülke bankalarının UFRS'ler ile birlikte AB Direktiflerine de bağlı kaldıklarını açıkladıkları görülmektedir. Türk bankasının ise iki konsolide finansal tablolar seti hazırladığı ve bu setlerden birinin UFRS, diğerinin Türk Bankacılık Kanunu ve BDDK direktiflerine uygun olarak hazırlandığını belirttiği görülmüştür.

Bankaların tamamı UMS 1 kapsamında gerekli görülen tüm finansal tablolarını eşit derecede önemle kullanıcılarına sunmuşlardır. Tabloların isimlendirilmelerinde farklılıklar görülmektedir. AB üyesi ülkelerin bankalarının standartta Finansal Durum Tablosu olarak belirtilen tabloyu “bilanço” olarak adlandırdıkları ve bu durumun AB Direktiflerinde söz konusu tablonun “bilanço” olarak adlandırılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tüm bankalar varlık ve yükümlülüklerini likiditeye göre azalan sıralama ile finansal durum tablolarında sunmuşlardır; ancak, tablonun formatı konusunda farklılıklar bulunmaktadır. Sermayeye yönelik açıklamaları bankalar finansal tablo setinde açıklamak yerine faaliyet raporlarının finansal tablolar seti dışındaki bölümlerinde açıklamışlardır.

Çalışmada finansal durum tablosu sunumuna ilişkin küçük farklılıklar bulunsa da bu tabloların karşılaştırılabilir olmaları konusunda sorun bulunmadığı görülmüştür; ancak, gelir ve gider kalemlerinin raporlandığı başlık açısından sorun yaratacak farklılıklar bulunduğu tespit edilmiştir. Örnekleme yer alan bankaların gelir tabloları Türkçeye çevrilerek eklerde sunulmuştur. Eklerde görülebileceği gibi bankaların hesap isimleri, hesapların içerikleri, hesapları gelir tablosunda raporlama yerleri oldukça farklıdır. Gelir

tablolarıyla ilgili olarak görülen bu farklılığın aksine bankaların diğer kapsamlı gelir tabloları karşılaştırılabilir durumdadırlar.

Standardın gerekli gördüğü gelir gider unsurlarının tamamı bankalar tarafından raporlanmıştır. Standardın, bu unsurların iki ya da tek tabloda sunulabileceği yönündeki maddesine tüm bankaların uyduğu görülmektedir. Gelir ve giderlerin bu tablolarda çeşit esasına göre raporlandıkları, olağan dışı gelir ve gider kalemlerinin hiçbir tabloda raporlanmadığı, diğer faaliyet gelir ve giderlerinin içeriklerinde ise farklılıklar bulunmasının kullanıcılar için güçlük yaratacağı düşünülmektedir.

Bazı bankaların gelir tablolarında “faaliyet gelirleri” hesabı ile faaliyetlerinden elde ettikleri geliri sundukları, bazılarının ise bu ayrımı yapmadıkları görülmüştür. Bu ayrımı yapan bankaların temettü gelirlerini faaliyet gelirlerinin içinde ya da dışında raporladıkları ve bu nedenle faaliyet gelirlerinin içerikleri konusunda farklılıklar bulunduğu görülmüştür.

UMS 1 finansal tabloların formatlarına ilişkin biçim şartları sunmasa da çalışmada bankalar özelinde finansal tabloların kolay anlaşılır ve karşılaştırılabilir olabilmeleri için gelir tablosu öncelikli olmak üzere finansal tablo formatlarının belirtilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir

KAYNAKÇA

- Akdoğan, N., O. Sevilengül. 2008 TMS ve TFRS Uygulamalarının Tek Düzen Hesap Planı Üzerine Etkileri ve Öneriler, Bildiriler, ASMMMO Yayın No: 59.
- Baddevithana, T. D. 2012. Bank Regulation Implications for Managing Accounting Quality Risk: Basel and IFRS Perspective, Greenwich.
- Barth, M., W. Landsman ve M. Lang. 2008. International Accounting Standards and Accounting Quality, Journal of Accounting Research.
- BNP Paribas Bank. 2014. Annual Report, https://invest.bnpparibas.com/en/annual_reports (Erişim Tarihi: 10.09.2015).
- Botosan, C. 1997. Disclosure Level and the Cost of Equity Capital, The Accounting Review.

- Botosan, C. 2002. Re-Examination of Disclosure Level and and the Expected Cost of Equity Capital, *Journal of Accounting Research*.
- Bushman, R. 2014. Thoughts on Financial Accounting and the Banking Industry, *Journal of Accounting and Economics*.
- Cemalcılar, Ö. ve S. Önce. 1999. Muhasebenin Kuramsal Yapısı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Ching Chan, A., Y. T. Hsieh, E. Lee, ve M.L. Yueh,. 2015. Does Financial Statement Information Affect Cross-Border Lending by Foreign Banks in the Syndicated Loan Market? Evidence from A Natural Experiment, *Journal of Accounting and Public Policy*.
- Commerz Bank. 2014. Annual Report, https://www.commerzbank.de/media/aktionare/service/archieve/konzern/2015_2 (Erişim Tarihi: 10.09.2015).
- Çankaya, F. 2007. Uluslararası Muhasebe Uyumunun Ölçülmesine Yönelik Bir Uygulama: Rusya, Çin ve Türkiye Karşılaştırması, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi* , 127.
- Daske, H., & G. Gebhardt. 2006. International Financial Reporting Standards and Experts' Perceptions of Disclosure Quality, *Abacus*.
- Güneş, R., A. F. Durmuş ve B. Solak. 2012. Küreselleşmenin Muhasebe Uygulamalarına Etkisi, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 57.
- HSBC Bank. 2014. Annual Report, <https://www.hsbc.com/financialreports/annualreports> (Erişim Tarihi: 10.09.2015).
- IASB, IAS 1 **Presentation of Financial Statements**, IASCF Yayınlar Departmanı, Londra.
- İş Bankası. 2014. Annual Report, <https://www.isbank.com.tr/EN/about-isbank/investor-relations/publications-and-results> (Erişim Tarihi: 10.09.2015).
- Kaval, H. 2011. TMS Kapsamında Çeşit Esasına Göre Kar Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelirler Tablosu, Ankara.

Öztürk, C. 2011, Finansal Tabloların Dipnotlarında Sunulan Muhasebe Politikalarının Uluslararası Muhasebe Standartları Açısından İncelenmesi, Ankara.

Sevilengül, O. 2014. Genel Muhasebe, Gazi Kitabevi, Ankara.

UniCredit Bank. 2014. Annual Report,. <www.unicreditgroup.eu/en/investors/financial-reports.html (Erişim Tarihi: 10.09.2015).

EK I

ALMAN BANKASI KONSOLİDE GELİR TABLOSU

Faiz Geliri
Faiz Gideri
NET FAİZ GELİRİ
Kredi Kayıp ve Karşılıkları
KREDİ KAYIP VE KARŞILIKLARINDAN SONRAKİ NET FAİZ GELİRİ
Komisyon Geliri
Komisyon Gideri
NET KOMİSYON GELİRİ
Net Alım Satım Geliri
Riskten Korunma Muhasebesi Kaynaklı Faiz Geliri
NET ALIM SATIM GELİRİ VE RİSKTEN KORUNMA MUHASEBESİ KAYNAKLI FAİZ GELİRİ
Net Yatırım Gelirleri
Özkaynak Yöntemi Uygulanan Ortaklıklardan Gelirler
Diğer Gelirler
Faaliyet Giderleri
Yeniden Yapılandırma Giderleri
VERGİ ÖNCESİ KÂR
DÖNEM VERGİSİ
DÖNEM NET KÂRI
Ana Ortaklık Payı
Azınlık Payı

EK II
FRANSA BANKASI KONSOLİDE GELİR TABLOSU

2016/2

364

Faiz Geliri
Faiz Gideri
Komisyon Geliri
Komisyon Gideri
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kâr Zararda Muhasebeleştirilen Finansal Varlık
Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar ve Diğer Finansal Varlıkların Değer Farkları
Diğer Faaliyet Gelirleri
GELİRLER
Çalışan Giderleri
Diğer Faaliyet Giderleri
Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlık Amortismanları
BRÜT FAALİYET GELİRİ
Riske İlişkin Maliyetler
FAALİYET GELİRİ
Özkaynak Yöntemi Uygulanan Ortaklıklardan Gelirler
Duran Varlık Gelirleri
VERGİ ÖNCESİ KÂR
DÖNEM VERGİSİ
DÖNEM NET KÂRI
Ana Ortaklık Payı
Azınlık Payı

EK III

İNGİLTERE BANKASI KONSOLİDE GELİR TABLOSU

Faiz Gelirleri
Faiz Giderleri
NET FAİZ GELİRİ
Ücret Gelirleri
Ücret Giderleri
NET ÜCRET GELİRİ
Menkul Kıymet Alım Satım Geliri
Diğer Faaliyet Gelirleri
Temettü Gelirleri
Sigortacılık Faaliyetlerinden Gelirler
Diğer Faaliyet Gelirleri
Kredi Kayıp ve Karşılık Giderleri
NET FAALİYET GELİRİ
Çalışan Giderleri
Genel Yönetim Giderleri
Maddi Duran Varlık Amortisman ve Değer Düşüklüğü Giderleri
Maddi Olmayan Duran Varlık Amortisman ve Değer Düşüklüğü Giderleri
TOPLAM FAALİYET GİDERİ
VERGİ ÖNCESİ KÂR
DÖNEM VERGİSİ
DÖNEM NET KÂRI
Ana Ortaklık Payı
Azınlık Payı

EK IV**İTALYAN BANKASI KONSOLİDE GELİR TABLOSU**

2016/2

366

Faiz Geliri ve Benzeri Gelirler
Faiz Gideri ve Benzeri Giderler
NET FAİZ GELİRİ
Ücret ve Komisyon Gelirleri
Ücret ve Komisyon Giderleri
NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRİ
Temettü Gelirleri
Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklarla İlgili Kazanç ve Kayıplar
Türev Araçların Gerçeğe Uygun Değer Farkları
Kazançlar
a) Kredilerden Kaynaklı
b) Satışa Hazır Finansal Varlıklardan Kaynaklı
c) Vadeye Kadar Elde Tutulacak Varlıklardan Kaynaklı
d) Finansal Borçlardan Kaynaklı
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kâr Zararda Muhasebeleştirilen Varlıklara İlişkin Kazanç ve Kayıplar
FAALİYET GELİRİ
Kayıplar
a) Kredilerden Kaynaklı
b) Satışa Hazır Finansal Varlıklardan Kaynaklı
c) Vadeye Kadar Elde Tutulacak Varlıklardan Kaynaklı
d) Finansal Borçlardan Kaynaklı
FİNANSAL VARLIKLARDAN NET GELİR
Yönetim Giderleri
Risk Karşılıkları
Maddi Duran Varlık Amortisman ve Değer Düşüklüğü Giderleri
Maddi Olmayan Duran Varlık Amortisman ve Değer Düşüklüğü Giderleri
Diğer Faaliyet Gelirleri
İştiraklerden Gelirler
Şerefiye Değer Düşüklüğü

Banka Finansal Tablolarının UMS 1 Finansal Tabloların Sunuluđu Standardı
Kapsamında İncelenmesi

VERGİ ÖNCESİ KÂR
DÖNEM VERGİSİ
DÖNEM NET KÂRI
Ana Ortaklık Payı
Azınlık Payı

EK V

TÜRK BANKASI KONSOLİDE GELİR TABLOSU

2016/2

368

Kredilerden Alınan Faizler
Menkul Kıymet Faiz Gelirleri
Başka Bankalardaki Mevduatlardan Alınan Faiz Gelirleri
Finansal Kiralama İşlemlerinden Faiz Geliri
Factoring İşlemlerinden Faiz Geliri
Diğer Faiz Geliri
TOPLAM FAİZ GELİRİ
Mevduat Faiz Gideri
Borçlanma Faiz Gideri
Bankalararası Borçlanma Faiz Gideri
İhraç Edilmiş Menkul Kıymetlere Verilen Faizler
Diğer Faiz Gideri
TOPLAM FAİZ GİDERİ
NET FAİZ GELİRİ
Ücret ve Komisyon Gelirleri
Ücret ve Komisyon Giderleri
NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRİ
Menkul Kıymet Alım Satım Gelirleri
Türev Finansal İşlemlerden Geliler
Üretim Faaliyetlerinden Gelirler
Sigorta Faaliyetlerinden Gelirler
Diğer Faaliyetlerden Gelirler
Kambiyo Kazançları
Finansal Varlık Değer Düşüklükleri
Temettü Gelirleri
Özkaynak Yöntemi Uygulanan Ortaklıklardan Kâr/ Zararlar
VERGİ ÖNCESİ KÂR
DÖNEM VERGİSİ
DÖNEM NET KÂRI
Ana Ortaklık Payı
Azınlık Payı